

4.Публичните финанси като обкръжаваща среда на предприятието – финансова система

➤ **Публични финанси – определение.**

Парите са продукт на размяната (пазара)

➤ **Възникване и функции на парите:**

- Измерват стойността на стоките, услугите и всички блага;
- Служат като средство за обръщение т.е. посредник в размяната на стоки, услуги и блага;
- Полазват се като платежно средство;
- Явяват се средство за натрупване при отлагане на потреблението в бъдещото ;

***ИЗВОД** : Наред с изпълнението на посочените функции, парите са носител и форма на проявление на финансите.*

Финансите са продукт на държавата

➤ **Класически функции на държавата:**

- Външна - защита от нападение;
- Вътрешна – управление, поддържане на вътрешния ред, защита на собствеността и интересите на гражданите;

➤ **Реализация на функциите:**

- Ж. Ж. Русо: "...държавата не произвежда, а консумира това, което получава от труда на своите граждани..." ;
- Осигуряването на необходимите ресурси - финансови взаимоотношения между държавата и нейните граждани – бартерни, трудова повинност, монетарни;

➤ **Икономически принцип на функциониране на стопанството:**

- Класическо (абстрактно стопанство) - консумира ресурси за създаване на блага (продукти и/или услуги), които осигуряват неговото съществуване и развитие;
- Частно стопанство - ресурсите се осигуряват чрез вложение на труд в обработването на земята или чрез индустриална дейност в резултат на това се получават селскостопански и индустриални продукти (услуги);
- Държавно стопанство - получава необходимите ресурси от частното стопанство, като ги присвоява на задължително-принудителна основа.;
- Адам Смит - "класическият принцип за 1/10-та" т.е. за предоставяне в разпореждане на държавата на 10% от съвкупния обществен продукт.

➤ **Първите правила на Адам Смит за реализация на финансово-икономическата политика на държавата:**

- Умерена стопанска дейност - стопанската дейност е поле за изява на частното стопанство, а държавата се включва в тази дейност по изключение и в ограничени рамки;
- Балансиран и бездефицитен бюджет;
- Неутрална данъчна и финансова политика - която не променя позициите на стопанските субекти при действието на свободите пазарни сили;

➤ **Еволюция на публичните финанси:**

- Количествени промени - нарастване на дела на държавата в брутният вътрешен продукт от 10 до 50% на съвременния етап на световното развитие;
- Качествени промени - акцентиране върху регулативната им функция и роля в резултат на това силното им икономизиране, което намира израз в по-широкото сливане на стопанската с финансовата теория.

➤ **Съвременни Функции на публичните финанси:**

- Разпределителна - разпределение и преразпределение на brutния вътрешен продукт, на крайните доходи на всички стопански субекти и граждани;
- Управленско-регулативна - финансите са част от управленския механизъм на държавата, чрез който тя целенасочено регулира, направлява и управлява социално-икономическите процеси и социално-икономическото развитие, като стимулира или ограничава различни стопански дейности;
- Контролна - за да се гарантират интересите на държавата :
  - обектите и източниците на финансови средства е необходимо да се намират под строг контрол и отчетност;
  - определя се величината на целия оборот, като отношение приход - разход, който се акумулира в бюджета;
  - предоставянето на парични средства от държавата е свързано с изпълнението на предварително дефинирани условия и изисквания, като форма на икономически контрол;

- Фискална - осигуряването на необходимите за държавата парични средства за финансиране на изпълняваните от нея функции;
- Социална - държавата подпомага гражданите в постоянно или временно неравностойно положение;
- Търговско-възпроизводствена - чрез финансите се цели всеобхватно и реално прилагане на търговските интереси като двигател за дейността и финансиране на растежа на стопанските единици на конкурентна основа;
- Кредитна - мобилизиране на свободните парични средства в държавното стопанство и населението, предоставянето им на пазарна основа на нуждаещите се от тях за реализация на възпроизводствен процес или придобиване на блага;
- Застрахователна - формиране на резерв за възстановяване на щетите и преодоляване на затруднения, предизвикани от непредсказуеми фактори и причини - природни бедствия, обществени или военни действия и други;
- Други.

- **Публични финанси в икономически аспект** - от икономическа гледна точка финансовата система се стои от две групи звена, които реализират два вида отношения:

Финансови (парични потоци) в националното стопанство

Фискални функции	Не фискални функции
Държавни приходи	Финанси на предприятията
Държавни разходи	Банково дело
Държавен бюджет	Лизинг услуги
Централизирани	Застраховане
Децентрализирани	Социално осигуряване
Консолидирани	Семейни финанси

➤ **Публични финанси в институционален аспект** - финансовите отношения се регламентират, реализират, управляват и контролират от специализирани институции :

